

Būkime saugūs internete

Trukmė 2 val.

30

Dalyko ypatumai

- ▶ Dalyviai moka naudotis e. paslaugomis ir soc. tinklais, tačiau neturi aiškaus plano, kaip užtikrinti savo privatumą ir saugumą.
- ▶ Saugumo ir privatumo samprata gali būti neaiški.
- ▶ Labai svarbu parodyti akivaizdų ir suprantamą rezultatą
- ▶ Saugume rezultatą parodyti sunku! Galima rodyti skaidres su nuostatomis, soc. tinklų, debesų schemomis, privatumo sritimis ir pan.
- ▶ Pratybų užduotys - daugiausia diskusijos, atvejų aptarimas, galima surengti viktoriną saugumo temomis.
- ▶ Tikslas - padrąsinti ir parodyti, kur galima išmokti plačiau; **drausti ir gąsdinti negalima.**

31

Rekomenduojamas pamokos planas

- *Ivadas (temos aktualumas, ko ir kaip mokytis, kita svarbi informacija). Susipažinimas. 5-10 min.*
- Asmens duomenų ir privatumo internete apsauga, pagrindinės duomenų ir įrenginių apsaugos taisyklės (10-15 min.)
- Saugaus elgesio ir bendravimo internete patarimai, kaip saugiau dalyvauti socialiniuose tinkluose (10-15 min.)
- Kaip atpažinti netikrą informaciją ir apsisaugoti nuo apgaulės (10-15 min.)
- kaip saugiau naudotis e. paslaugomis (saugūs prisijungimo būdai ir pan.) (5-10 min.)
- išmaniųjų įrenginių saugumas (5-10 min.)
- debesų saugyklos ir atsarginių kopijų darymas (5-10 min.)
- stiprių slaptažodžių kūrimas ir jų tvarkymo programos (10-15 min.)
- *WiFi saugumo pagrindai (5-10 min.)*
- *rekomenduojamos praktinės užduotys: tinkamai sutvarkyti savo socialinio tinklo paskyros privatumo nuostatas arba testas ar viktorina (10-20 min.)*
- *Apibendrinimas. Kas toliau? Ko ir kur dar galima mokytis? 5-10 min.*
- ▶ **Mokymosi trukmė:** 2 val.

32

• Asmens duomenys ir privatumas

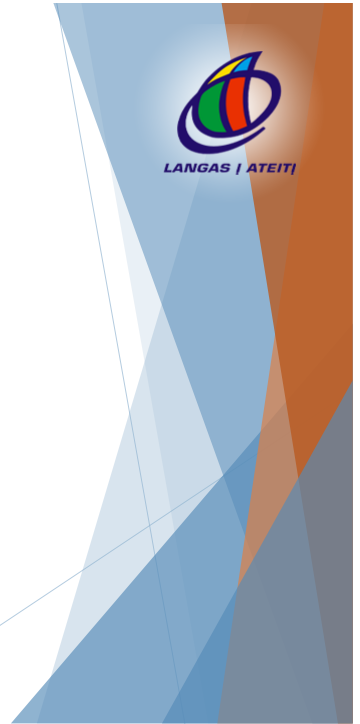
- ▶ Asmens duomenų ir privatumo internete apsauga
 - ▶ Kas yra asmens duomenys?
 - ▶ Trumpai apie BDAR
- ▶ Pagrindinės duomenų ir įrenginių apsaugos taisyklės
 - ▶ Neskelbti viešai asmens duomenų
 - ▶ Valyti savo pėdsakus (internetė, įrenginiuose)

33

Saugus elgesys internete (2)

- Saugaus elgesio ir bendravimo internete patarimai
 - Etiškas elgesys
 - Neskelbti viešai duomenų
 - Itin apgalvotai skelbti nuotraukas
- Kaip saugiau dalyvauti socialiniuose tinkluose
 - Aprobti prieigą
 - Neskelbti viešai duomenų
 - Sutvarkyti privatumo nuostatas
 - Atskirti draugus nuo pažįstamų

34

Saugus elgesys internete (3)

- Kaip atpažinti netikrą informaciją ir apsisaugoti nuo apgaulės
 - Žr. <https://www.prisijungusi.lt/savarankiskas-mokymasis/12-kritinio-mastymo-patarimu/>
- Kaip saugiau naudotis e. paslaugomis
 - e ir m. parašas, Smart ID
 - Kaip atpažinti saugią e. parduotuvę
 - Kaip atpažinti suklastotą svetainę (adresas, klaidos, reikalaujama įvesti daug prisijungimo kodų)

35

Įrenginių ir duomenų saugumo priemonės

- Išmaniųjų įrenginių saugumas (PIN kodai ir pan., yra kitoje pamokoje)
- Antivirusai: nuolat įjungti, atnaujinami
- Debesų saugyklos ir atsarginių kopijų darymas
 - Tikslas – neprarasti informacijos.
 - Paštas, nuotraukos, užrašai, dokumentai debesyje.
 - Google diskas, OneDrive, Dropbox, ...
- Stiprių slaptažodžių kūrimas ir jų tvarkymo programos
 - ▶ Susikurkite saugų slaptažodį: <https://passwordsgenerator.net>.
 - ▶ Patikrinkite, per kiek laiko galima atspėti jūsų slaptažodį: <https://howsecureismypassword.net>.
 - ▶ Patys blogiausi slaptažodžiai: <https://github.com/shawntns/top-100-worst-passwords>.
- *WiFi* saugumo pagrindai (yra kitoje pamokoje)

36

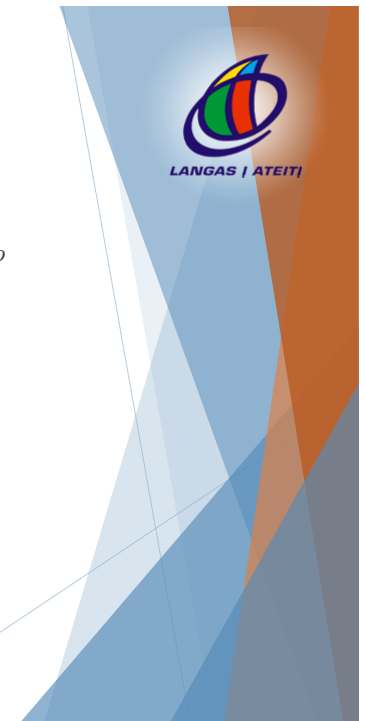
Pratybos

- *Rekomenduojama praktinė užduotis: lektoriui vadovaujant, tinkamai sutvarkyti savo socialinio tinklo paskyros privatumo nuostatas.*
- *Pasitikrinti ir aptarti*
 - *Kas gali matyti vartotojo duomenis?*
 - *Kas gali matyti nuotraukas?*
 - *Kas gali matyti žinutes?*
 - *Patikrinti, kaip paskyrą mato kiti vartotojai*

ARBA

- *Viktorina <https://www.epilietis.eu/kursai/saugesnio-interneto-viktorina/>*
- Dalyviai paskirstomi į 2-3 grupes, laimi atsakę teisingai daugiausia klausimų.*

37

Rekomenduojami šaltiniai

- ▶ <https://www.epilietis.eu/tau/> - pamoka „Kaip saugiau ir išmaniau elgtis internete“
- ▶ <https://www.prisijungusi.lt/savarankiskas-mokymasis/12-kritinio-mastymo-patarimu/>
- ▶ Saugesnio interneto pamokėlės:
<https://www.epilietis.eu/category/mokymai/saugenis-internetas/>
- ▶ <https://www.epilietis.eu/2020/02/11/pasitikrinkite-ar-esate-atsparus-sukciu-pasiulymams/> (LB testas)
- ▶ <https://www.epilietis.eu/2020/02/11/ar-mastote-kritiskai/> - trumpas testas

